

sis, quàm ex causa mutui, ibi n. 4 et n. 1 ibidem.—Et an in mutuo liceat stipulare, et deducere justum interesse, quando quis mutuare non tenetur, n. 2 l. 31 t. 11 part. 3.—Et quid si dationi pecuniæ, vel alterius rei in qua mutuum consistit, adjiciatur pœna, an illa apposta videatur loco usurarum; et quid si pœna adjiciatur dationi certæ speciei, vel facto, an idem dicendum sit, n. 2 l. 40 tit. 11 part. 3.—Mutuum si recipiatur per filiumfamilias pro dote mulieris, an tunc juvetur Macedoniano, n. 3 l. 3 tit. 12 part. 5.

Mutus benè succedit in feudis pecuniariis, si ad aliud servitium personale non tenetur, n. 19 in fin. l. 2 t. 13 part. 2.—et furiosus æquiparatur isti pupillis, et eis est dandus curator, et de quibus istud intelligatur, n. 10 l. 60 tit. 18 part. 3.—tantum, an possit matrimonium contrahere, et quid si sit simul mutus, cœcus, et surdus, n. 3 l. 3 tit. 2 part. 4.—vel aliter imperfectus, an et quando in feudis succedere possit, num. 8 cum sequentib. per text. ibi, l. 6 tit. 26 part. 4.—Et quid si iste habeat fratrem habilem, et quid si velit deservire per substitutum, ibidem.—Et quid si ex toto non sit mutus, vel impossibilitatus, ibidem.—Mutus, an et quando possit se per stipulationem obligare, n. 3 l. 2 t. 11 part. 3.—qui caret intellectu æquiparatur furioso, et infanti, dict. n. 3.—Et quid si aliqualem intellectum habeat, an æquiparetur pupillo, ibid. in n. 6.—Mutus si habet perfectum intellectum, æquiparatur majori, d. num. 6 dict. l. 2.—Et qualiter probetur aliquem esse mutum, vel surdum, dict. n. 6.—Mutus an possit facere testamentum, et constituere procuratorem, et an possit adire hereditatem, et matrimonium contrahere, et an possit testificari, vel torqueri, ibid. in dict. n. 7.—an possit damnari ex confessione sua, et quando, et qualiter sic, dict. n. 7 dict. l. 2 tit. 11 part. 3.—Et qualiter tabellio debeat facere instrumentum de contractu muti, vel surdi, dict. n. 7 in fin.—Mutus, an et quando possit facere testamentum, et qualiter illud facere possit, et quid in milite muto, n. 7 et 12 l. 13 t. 1 part. 6.—Et secundum naturam, qui mutus est, debet necessariò esse surdus, n. 13 dict. l. 13.—Et an cum muto, et surdo à navitate Princeps dispensare possit ut possit testare, et quando, dict. n. 15.—Et an contra mutum, et surdum à navitate possit fundari processus, ibid.—Et an muto possit exemplariter substitui per ejus parentes, n. 3 cum aliis ibi, l. 11 per text. ibi, tit. 5 p. 6.—Mutus an possit esse tutor, et quando, n. 1 cum aliis ibi, l. 4 per illum text. tit. 16 part. 6.

N

NABUCHODONOSOR, an ceperit regnum à Deo, gloss. mag. l. 2. tit. 25 part. 2.

NASUM amputare non licet iudicibus pro nullo delicto, n. 2 l. 6 per text. ibi, tit. 31 part. 7.

NATURA quid sit, et de ejus diffinitione, n. 1 l. 67 t. 4 part. 1, et n. 1 l. 2 tit. 27 part. 2, et n. 1 l. 1 tit. 24 part. 4.—Natura naturata, et natura naturante, quæ sit, n. 1 l. 1 tit. 24 part. 4.—Naturæ intentum semper est, conservare et generare subjectum, licet aliquando cor-

rumpat propter inquietudinem, seu motum, dict. n. 2 l. 1 tit. 24 part. 4.—Natura salvat in specie, quæ non potest salvare in individuo, dict. n. 2 dict. l. 1.—facit nos amare propriam patriam, ibi n. 3.—mutui est, ut res reddantur ejusdem bonitatis, et an hoc possit per pactum alterari, n. 4 l. 2 tit. 1 part. 4.—Et in natura pari contraria statui non debent, n. 2 l. 3 tit. 13 part. 6.—Natura omnibus communis est, n. 2 l. 3 tit. 3 part. 7.—per constitutionem mutari non potest, dict. n. 2 dict. l. 3 tit. 3 part. 7.

NATURALIS POSSESSIO, vide in verbo POSSESSIO NATURALIS.

NATURALIS FILIUS, vide in verbo FILIUS NATURALIS.

NATURALIS OBLIGATIO, vide in verbo OBLIGATIO NATURALIS.—an oriatur ex maleficiis, num. 6 in fin. l. 13 tit. 15 part. 2, et n. 4 l. 3 tit. 12 part. 5.—non oritur ex donatione, quam inter se faciunt conjuges, n. 2 l. 4 tit. 11 part. 4.

NATURALIS RATIO æquivalet legi, et lege deficiente naturalis ratio allegari potest, vide infra in verbo RATIO NATURALIS.

NATURALIS CAUSA prævalet accidentali, n. 14 l. 2 t. 24 part. 4.

NATURALIS ORIGO minui nullo modo potest, sicuti neque jura sanguinis, n. 1 per text. ibi, l. 3 tit. 24 p. 4.—ex quibus causis tolli possit, ita ut talis originarius civis jura civitatis amittat, ibid. in n. 2, vide in verbo ORIGO.

NATURALIS REGNI, si mutet suum domicilium ad aliud regnum, an amittat privilegia naturalitatis, vel non, et in quo sic, dict. n. 2 l. 3 tit. 24 part. 4.—Et an beneficia, seu alia commoda regni sui deserti ipse habere possit, vel sibi prosint, ibi usque ad fin.—Et an idem sit si in eodem regno mutet domicilium de uno loco ad alium, ibidem.—Naturalis regni vel loci naturalitatem patriæ suæ et domini amittit, si proditionem faciat, et an ex minori delicto perdat quis locum originis, ut ad honores non admittatur, n. 3 ibidem.—si sit vassallus alterius Regis, an possit contra regem naturalem suum pugnare, et quando sic, n. 2 l. 11 tit. 23 part. 4.

NATURALIA CONTRACTUS possunt ex causa alterari, n. 4 l. 2 tit. 1 part. 3.

NATURALIZATI in aliquo regno, an pro veris civibus habeantur, quod ex privilegio benè fieri potest, n. 14 l. 2 tit. 24 part. 4.—Et an iste si simpliciter fuerit naturalizatus, possit in regno illo beneficium habere, si hoc sibi expressè non fuerit concessum, ibidem.

NATURALITAS, et in statutis de naturalitate loquentibus, de qua debeant intelligi, n. 2 l. 1 tit. 20 part. 2.—facit ut possit quis coram iudice suæ naturalitatis conveniri, licet ibi non moretur, n. 4 l. 31 per text. ibi, t. 2 p. 3.—causatur in aliquo ex eo, quòd aliquis in aliqua patria nutritus fuit, licet ibi non nascatur, n. 4 per text. ibi, l. 2 tit. 24 part. 4.—in quovis homine est decuplex, fitque ex diversis causis, gloss. l. 2 per text. ibi, t. 24 part. 4.—an contrahatur per aliquem in loco aliquo, ex eo solo scilicet, quòd ibidem matrimonium contraxit n. 6 l. 2 per text. ibi, tit. 24 part. 4, et n. 4 l. 32 tit. 2 part. 3.—an causetur ob redemptionem à morte, vel à

captivitate, ut scilicet redemptus sortiatur forum sui redemptoris, n. 7 et 8 dict. l. 2 tit. 24 part. 4.—an causetur ob conversionem ad fidem catholicam, in loco ubi quis fuit baptizatus, ibid. in n. 12.—Et an propter id, quòd ibidem fuit baptizatus possit coram iudice illius loci conveniri, ibid. et gloss. dict. l. 32 tit. 2 p. 3.—Naturalitas in aliquo regno potest alienigena consequi ex privilegio Regis, et an tales sic naturalizati sint veri cives, n. 14 dict. l. 2.—Et ad isti ad beneficia admittantur, si in concessione naturalitatis nihil dictum fuit, dict. n. 14.—Naturalitas an causetur ex cohabitatione per decennium in aliquo loco, et an ille naturalis, sive oriundus ex illo regno dicatur, ibidem.—dicatur esse in filio in aliquo loco nato, quando parentes ejus ibidem erant per transitum, licet ibidem per decennium commoraverint, si de animo redeundi ad propriam patriam verè vel præsumptivè constiterit, dict. n. 14 dict. l. 2 t. 24 p. 4.—Naturalitas, civilitasque originaria ex pluribus causis amittitur, n. 2 cum sequentib. l. 3 per text. ibi, t. 24 p. 4.—an amittatur per aliquem, si domicilium suum transtulerit in alium regnum, dict. n. 2 usque ad ejus fin. Et quid sit in eodem regno ipse mutet domicilium suum de uno loco ad alium, ibidem.—Naturalitas in quo duret, licet civis unius regni se in alium transfert, dict. n. 2 in fin.—Et an talis originarius possit renuntiare juri et immunitati, quam habet ratione originis, in quantum pro se facit, vel in ejus præjudicium, licet non in præjudicium civitatis originis, dict. n. 2 ad fin. dict. l. 3 tit. 24 part. 4.—Naturalitas patriæ et domini amittitur proditione subditi, et an ex minori delicto perdat quis locum originis, ut ad honores non admittatur, ibi n. 3.—Naturalis amittitur, si dominus mortem vassallo procuraverit, ibid. in n. 5.—Naturalitas an amittatur, si dominus cum uxore, vel concubina vassalli concubuerit, ibid. in n. 6.—si eadem sit, iudicis scilicet et litigatoris, an per hoc iudex suspectus reddatur, ita quòd ab altera parte recusari possit, n. 4 l. 4 tit. 27 part. 4.—Naturalitatem amittit aliquis, eo quòd fit suæ patriæ inimicus, n. 2 l. 7 per text. ibi, t. 27 part. 4.

NATURALE jus dicitur, et est, n. 1 l. 2 tit. 1 part. 4.

NATUS ex nobilissima progenie est maximum Dei donum; vide supra in verbo DONUM MAXIMUM.—ex parentibus fidelibus præsumitur baptizatus, n. 2 l. 9 tit. 4 part. 1, et gloss. penult. l. 1 ibi.—ex parentibus vitiosis, si bonus sit, præfertur aliis, qui nascantur ex parentibus virtuosis, et qua ratione, et quando, n. 3 l. 6 tit. 9 part. 2.—Nati simul eodem fœtu, quis eorum primò natus esse dicatur, n. 2 l. 2 tit. 13 part. 2.—Natus ante Papæ dispensationem, scilicet quia conjuges erant consanguinei, an et quando admittatur ad majoriam, et quid in conceptis tantum, n. 10 dict. l. 2 tit. 13 p. 2.—post tempus venit in quo causa substitutionis non admittatur contra substitutum; quòd ad elegantem quæstionem inducit, n. 6 l. 10 t. 31 part. 3.—ex concubina, etiamsi in domo non fuerit retenta, efficitur legitimus per contractum matrimonii postea subsequutum, n. 8 l. 1 tit. 1 part. 4, et n. 1 et 7 l. 1 t. 13 part. 4.—ex virgine, vel honesta vidua, an per leges Tauri naturalis

esse dicatur, n. 1 l. 1 tit. 13 part. 4.—ex personis inter quas prohibetur concubitus, licet non matrimonium, an spurii dicantur esse, n. 6 l. 1 tit. 13 part. 4.—Nati ex quocumque damnato coitu spurii cognominantur, est enim verbum istud verbum generale, dict. n. 6.—Et an isti ita nati, vel qui naturales cognominantur, veniant appellatione filiorum, ibidem.—Nati ex matrimonio clandestino, an legitimentur, si parentes postea in facie ecclesiæ contraxerunt, n. 2 l. 2 tit. 13 part. 4.—ex coitu nefario, et incestuoso, an à patre, vel à matre, vel ab ascendentibus ipsorum ali debeant, gloss. l. 3 t. 19 p. 4.—Natus ex serva, et ex homine libero servus dicitur; quòd aliquibus modis limitatur, n. 1 l. 2 per text. ibi, tit. 21 part. 4.—Natis ex ministris ecclesiarum si ex libera matre nascantur, an servi ecclesiæ dicantur, et patrem sequantur, et an ecclesia istud jus perdere possit ex non usu, n. 3 ibi.—Et quid de natis ex moniali, et monacho, vel ex alio clerico, vel sacerdote, dict. n. 1 et num. 3 l. 3 ibi.—Et an sententia lata contra matrem pro servitute, præjudicet filiis in utero existentibus, ibidem.—Natus ex legitimo matrimonio, an patris, vel matris sui conditionem sequatur, n. 4 l. 2 per text. ibi, tit. 21 part. 4.—Nati ex clericis constitutis, qui scienter cum aliqua matrem contraxerunt, an sint servi ecclesiæ, n. 1 l. 3 ibi, et n. 2 l. 41 tit. 6 part. 1.—Et an in hoc sufficiat quòd clericus de facto scienter matrimonium contraxerit, etiam si non contrahat in facie ecclesiæ, ibidem in n. 2 dict. l. 3.—Nati ex clericis in sacris, vel in minoribus ordinibus constitutis, an matri suæ succedere possint, et consanguineis ex parte matris, n. 5 dict. l. 3 tit. 21 part. 4.—Natus præsumitur filius, qui adhuc in ventre est in sibi commodosis, n. 1 per text. ibi, l. 3 tit. 23 part. 4.—in octavo mense, an legitimus esse dicatur, et an vivere possit, n. 2 l. 4 t. 23 part. 4.—præsumitur filius potius in nono mense, quam septimo, et quare, n. 3 dict. l. 4 per text. ibi.—in undecimo mense, an legitimus esse credatur, ibi n. 4.—licet non sit aliquis in aliqua patria, si ibidem nutritus fuit, dicitur propter hoc naturalis illius loci, n. 4 l. 2 per text. ibi, tit. 24 part. 4.—in aliquo loco, in quo parentes ejus erant per transitum, licet ibidem ipsi commorassent per decennium, si tamen de animo redeundi ad propriam patriam verè, vel præsumptivè constiterit, an talis illius loci naturalis esse dicatur, n. 14 l. 2 t. 24 part. 4.—ex damnato coitu, an à patre, vel ab alio extraneo hæres institui possit, vide num. 11 l. 4 t. 3 p. 6.—Et quid in filio adulterino, et qualiter filio spurio aliquid relinqui possit, ibidem in num. 12, et gloss. l. 11 tit. 13 part. 6.—Natus ex damnato coitu quis dicatur, et quam partem in bonis suæ matris habere possit, et quando, n. 5 l. 11 per text. ibi, tit. 13 part. 6, et n. 1 in fin. l. 12 ibidem.—ex adulterio an matri suæ succedat, n. 5 quæst. 1 et 2 dict. l. 11 tit. 13 part. 6, et n. 12 l. 4 tit. 3 part. 6.—Et quid in filiis ulterioribus ultra primum gradum legitimè natis, dict. n. 5 quæst. 4.—Et an filio nato ex coitu damnato succedant ei fratres uterini, vel filii transversales ex parte matris, n. 1 l. 12 tit. 13 part. 6.—Vide in verbo FILIUS.

NAVIGATIO tempore legum Partitarum non erat ita am-